

crkv. otaca, te ih bez oznake vrela samostalno obraditi ili doslovno uplesti u propovijed. Pojedine skice, koje se u vrijednosti razilaze, pisane su lakim i shvatljivim načinom — te su svakako odregjene za obični puk. Bilo bi zgodnije za onoga, koji će te skice rabiti, da su tehnički preglednije uregjene

(odsjeci i pododsjeci itd.). Dobra je namisao izdavati ovake skice, samo ne bi smjelo biti odviše stereotipne, nego originalnije i više prilagoga duhu našeg vremena. Ovim priručnikom će se kuratni kler za obične propovijedi za puk moći sasna dobro služiti, pa ga stoga i preporučujemo. E. L.

Pregled časopisâ.

Vrhbosna. Sarajevo, 1910. br. 21—24; 1911. br. 1—6. R. Springer: K novomu dekretu o prvoj pričesti. — I. Radić: Etički karakter hrv. narodnih poslovice. — H. Joly: Psihologija svetih. — F. Binički: Kulturni boj. — A. Alfirević: „Sentire cum ecclesia“ i novije papine odredbe. — A. Krespi: Danteova „Divina Commedia“. — J. Walter: Katolički svećenik (prijevod djela pod istim naslovom iz njemačkoga). — F. Hammerl: Pavao Zorčić — unijatski vladika.

Serafinski perivoj. Sarajevo, 1910. br. 11—12; 1911. br. 1—6. Dr. Blažević: Prevrat u Portugalskoj. — O. P. Mišura: Život i rad dr. Ivana Markovića. — K. Eterović: Franjo Asiški, svetac Euharistije. — P. Vlašić: Najnovije prepirke o Isusu. — P. Grabić: Djelo izvanredne vrijednosti. — K. Belamarić: Čemu slobodna škola? — Dr. Jelenić: Pokus književnoga društva u Bosni, god. 1868. — L. Pe-

trović: Osvrt na o. Radoslava Glavaša „Život Isusa Krista“. — P. Vlašić: Kritika i protukritika Golgotske žrtve. — L. Mihačević: Zanimljivi ulomak iz povjesti štovanja B. D. Marije.

Hrvatska Straža. Senj, 1910. IX. god. br. 1—3. U. Talijski: Paulsen, moderni filozof: etika i odgoj naroda. — Ign. Radić: Herbert Spencer: Razvojna nauka i etika. — B. Pavešić: Haeckel i vjera. — P. Vlašić: Evanđelje i kulturni napredak. — M. Pacher: Moderna filozofija po sudu njenih pristasa. — I. Zubac: Sedam svjetovnih zagonetaka. — A. Alfirević: Neumrlost duše. — P. Grabić: Velika cijena znanstvenih zabluda.

Čas. Ljubljana, 1911. br. 3—5.

Terseglav: Metafizički razvoj budizma. Budizam nije originalna religija, nego se je razvio iz brahmanizma. O bivstvu budizma se danas još mnogo diskutira. Budizam je neka vrst

pesimističkog ateizma na etičkoj podlozi.

Terseglav: Budizam i vzhodnoazijska nacionalna verstva. Budizam se je više ili manje spojio sa svima većim religijama, s kojima je došao u dodir. U prednjoj Indiji se je pobrahamnio, a oko 8. stolj. brahmanizmu, odnosno hinduizmu podlegao, u stražnjoj Indiji se je većim dijelom u prvotnom obliku ušćuvaro. U Kitaju i Japanu se je budizam asimilirao s konfucionizmom i shinduizmom. Iz toga slijedi, da budizam ima malo religiozne i moralne moći.

I. Adlešić: Socijalne tvorbe pri Jugoslovanih. — **A. Robida:** Naturalističke i realističke moderne drame.

A. Ušeničnik: Socializem in vera. Opet je postalo aktuelnim pitanje, kako se socializam ima spram vjere. Ušeničnik navagja Abditusa megju Slovencima i Hansa Müllera megju Nijemcima, koji drže, da kršćanstvo nije krivo socij. bijedi i tko bi čovječanstvu uzeo iz duše kršćanstvo, oduzeo bi mu uvjete kulturnoga života, jer bez etike nema prave socij. reforme, a etiku kršć. niti jedan izum ne može nadomjestiti.

Bernolet-Cankar: Socijalne urede u Belgiji. — Loreto — legenda? To je referat Eschbachovog djela „La verité sur le fait de Lorette“ (1910.) — **A. Ušeničnik:** Prispevki k problemu: moderna vera i svetovni nazor. *E. L.*

Voditelj. Maribor 1911. sv. I.

I. Kragelj: Tolminski opravilnik. — **M. Štrakl:**

Cerkveno življenje v novem delu sadanje lavantinske škofije v letih 1828.—1843. — **A. Stegenšek:** Poročila o stari in novi domači cerkveni umetnosti.

Osim rasprava donosi „Voditelj“ iz duhovnoga pastirstva (na pr. Sv. maša v tuji cerkvi, utile tempus, beseda o spovednih molitvah i t. d.) zatim iz crkvenoga zakonodavja, crkveni pregled (Sjedinjenje Bugara s katol. crkvom), literaturu i recenzije i raznovrstnosti. *E. L.*

Časopis katoličkého duhoventva. Organ znanstvenoga odbora kršćanske akademije u Pragu. Redaktori Dr. F. Kryštufek, Dr. I. Tumpach i Dr. A. Podlaha. Prag. 1911. Cijena na godinu 9 kruna. Svez. 1. i 2.

Ugledni ovaj česki bogoslovni časopis donesao je u prva dva ovogodišnja sveska lijepi program raznovrsnih rasprava, koje će tijekom godine iznositi. Spominjemo rasprave „Zakoni Pija X. o papinom izboru“ od Dra. A. Soldata, „Život sv. Ćirila Jeruzalemskoga i njegova nauka o utjelovljenoj Riječi“ od Dra. M. Mikulke, „Postanak vratslavске univerze“ od V. Wintera, „O postanku i počecima redovništva“ od Dra. J. Samsoura, „Počeci kaležnjaštva“ od Dra. J. Sedlaka, „Imade li čovjek slobodnu volju“ od Dra. J. Novotny-a, „O milosti posvećujućoj“ od Ć. Ježa, „Kršćanstvo u Kini“ od Fr. Kryštufka, „Papa Pio X. i propovjedništvo“ od Dra. I. Jindre.

Uz ove započete rasprave imade u prva dva sveska i kraćih do-

vršenih članaka, o kojima ćemo ovdje ukratko izvjestiti.

Zanimljiva je rasprava „*Doctores ecclesiae*“ od prof. F. Vacka. Pisac napominje, koliko svetaca u crkvi katoličkoj nosi predlični naslov „*doctor ecclesiae*“ i kako su tijekom vremena pojedini naučitelji crkveni dobili taj naslov. Danas štuje crkva katolička 23 sveca kao „*doctores ecclesiae*“. Tim naslovom priznaje crkva, da su se ti sveci odlikovali u kršćanskoj znanosti, a njihova djela da sadržavaju korektnu nauku crkvenu. Nadalje crkva želi, da se bogoslovi služe djelima ovih svetaca kao posve sigurnim i pouzdanim vođama kršćanske nauke. Napokon daje crkva tim svecima osobite prednosti u liturgiji (*Duplex minus, Commune Doctorum, Credo*). Prve je za „*doctores ecclesiae*“ proglasio papa Bonifacije VIII. sv. Augustina, Ambrozija, Jeronima i Gregorija Velikoga. U 16. stoljeću dan je taj častan naslov sv. Tomi Akvincu, Atanaziju i Gregoriju Nazijanskom, te sv. Bonaventuri. U 18. stoljeću dobiše taj naslov sv. Anzelmo, Izidor Sevilski, Petar Krizolog, Bazilije Veliki, Ivan Zlatoust i Leo Veliki. U 19. stoljeću ostali: sv. Petar Damjan, Bernardo, Alfonso, Franjo Saleški, Ćiril Jerusalemski, Ćiril Aleksandrijski, Ivan Damaščenac i Beda Časni. Posljednjih šest naučitelja proglasila je crkva u najnovije doba, t. j. iza god. 1871.

U raspravi „Sv. Jeronim i djela sv. Justina Mučenika“ brani Dr. K. Hubik sv. Jeronima od osvada modernih nekih historičara, osobito Harnacka. Sv. Jeronimu spočitavaju površnost, lakoumnost, nesavjesnost kao i plagijatorstvo.

Među inim zamjeraju sv. Jeronimu što napominje neko Justinovo djelo „Tumačenje Apokalipse“, kojega da nikad nije ni bilo. Dr. H. brani savjesnost Jeronimovu, dokazuje da je postojalo Justinovo „Tumačenje Apokalipse“ pa otkriva površnost i nesavjesnost modernih pisaca.

Prof. Dr. Gab. Pechaček razlaže u posebnoj raspravi „Razliku između javne, polujavne i privatne kapele“. Obazire se na najnovije crkvene dekrete te na praktički momenat.

Za dušobrižnike u gradovima bit će zanimljiv članak Dra. Jos. Kachnika „Čuvanje narodne umjetnosti“. Čim su žalosnije prilike socijalne, tim više valja tražiti sredstva, kako da se stane na put moralnoj iskvarenosti i u gradovima i u selima. Jedno od ovakovih sredstava nalazi Dr. K. u čuvanju narodne umjetnosti. Svećenstvo mora gledati, da narod pomno čuva svoju nošnju, pučku umjetnost, dobre kršćanske običaje. Čuvajući narod svoju nošnju i dobre običaje čuva i moralnost, dok primajuću gradsku kulturu prima i gradsku modernu iskvarenost. Pišćeve misli vrlo su zdrave i istinite.

Još donosi „Časopis“ u cijelosti naredbu e. kr. ministarstva financija „O poreznome ekvivalentu“, koja će kuratnomu svećenstvu vrlo dobro doći.

Na koncu imade „Časopis“ vrlo lijepo i obilno ispunjene rubrike „Varia“ i „Literatura“ većinom iz pera Dra. Tumpacha i Dra. Podlahe.

Dr. K. Dočkal.

Przegląd Powszechny. U 28. je već godini taj odlični mjesečnik poljački. U drugoj i trećoj svesci za mjesec veljaču i ožujak neke

se radnje, rasprave i članci svršavaju, a neke se započinju. I referati neki novi su iz raznih grana i struka bogoslovskih, a i literature svjetske. Sploh rečeno, mjesecnik „Przegład“ pravi je revizor svega, što izigje nova u poljskoj literaturi, a da ima i onamo raznih smjerova literarnih, o tome ne treba ni spominjati. „Przegład“ bdije i nad svakom socijalnom pojavom. A i to valja naglasiti, da se on podosta osvrće i na umjetnost. Megju radnjama završuje J. Urban onu svoju važnu: Nowy plan unii kościółw. Autor ponovno ne odriče dobre volje, plemenite nakane princu Maksu Saskome. Ovdje prelazi na kwestiju o jurisdikciji papinskoj i pravnom snošaju Istoka prama Rimu. Princ Makso traži za Istok kompletnu autonomiju, bolje apsolutnu neovisnost. No, tko priznaje božansku ustanovu primata Petrova, razbira, da je takova želja „logiczną niemożliwością“. Razlikuje i autor (naime princ Makso), a to s pravom: crkvu latinsku u opće od biskupa rimskoga, no ta distinkcija u ovome pitanju nema svrhe. „Nitko naime — veli Urban — koliko ja znam historiju crkvenu, nije od Istoka tražio da se pokorava crkvi latinskoj kao takovoj“, t. j. njezinim biskupima i sindima partikularnima, nego „biskupowi Rzymskiemu, jako najwyszszemu pasterzowi całego Kościoła“. I ako se kad govorilo o pravima crkve rimske, nije se htjelo time obuhvatiti sveukupno latinsko kršćanstvo, nego samo katedru sv. Petra, zaposjednutu po njegovim zakonitim nasljednicima. Urban tumači neka historijska data, koja su tome na oko samo oprečna i u tom smjeru s histo-

rijske juridičke strane dokazuje, kako je nova ta osnova prince Maksa nemoguća. Ugalni kamen za uniju crkvi jest priznanje vrhovne vlasti najvišega vidljivoga glavara crkvenoga, biskupa rimskoga. Tko prizna ono: — Ti si Petar — za njega padaju sve poteškoće oko sjedinjenja s Crkvom katoličkom. „A za koga ta istina nije jasna, s njime je mučno govoriti o jedinstvu u vjeri; za njega će ujedinjenje crkvi uza sve kombinacije svagda biti prije djelo političnih ciljeva, nego akat religijski“. Preporučujemo. *V. R.*

Miesięcznik katechetyczny i wychowawczy. Četvrta sveska završuje onu opsežnu radnju: O zwierzęcem pochodzeniu człowieka. Autor radnje dr. Kazimir Wais uložio je mnogo truda, te je ovo teško pitanje umno objasnio, tačno izložio, lijepo prikazao. Uz tu radnju valja istaći raspravicu Franje Gołba: Wpływ pracy fizycznej na moralność młodzieży. Iznoseći koliko utječe fizički rad na moralnost mladeži upozoruje spisatelj na jednostranost, koja će biti pogibeljna, ako se pravedno ne obzire odgoja na oboje. Takav će mladić biti stroj u rukama odgojitelja i gipkim materijalom u ruci agitatora političkoga i socijalnoga. Ispuštajući ostali zanimljivi materijal upiremo na pitanje u novijoj pedagogiji, u opće imoralnoj teologiji, toliko puta spominjano: Katecheta wobec VI. przykazania, od Z. Bielawskoga. Radnja će se nastaviti. Preporučujemo. *V. R.*

Христіанское чтение. 1909. П. Смирновъ, Переписка раскольниковъ дѣяателей начала XVIII. вѣка (nabrajanje trudbe-

nika raskolničkih u početku 18. vijeka) str 403.—420. Autor donosi u izvorniku kritički ispitano: Pismo Eustraciju Teodozijevo, poslanje na „Rjapinu myzu“, sabranje o natpisu na križu. Spisi su veoma zanimivi i od velike važnosti za crkvenu rusku historiju.

I. Глубоковский, Преосвященный Иоанъ Кратировъ str. 421.—440. Glubokovski donosi biografiju Ivana Aleksandroviča Kratimirova, koji je kao rektor Petrogradske duhovne akademije i kao saratovski episkop mnogo dobra učinio crkvi i narodu, te koji je nastojao, da ga što više digne k pravoj kršćanskoj prosvjeti.

I. Глубоковский, Благовѣстие св. Апостола Павла и мистерий. (Propovijedanje sv. apostola Pavla i misterija) str. 475.—499. Učeni pisac, jedan od najvećih i prvih ruskih bogoslovnih naučenjaka, osobito u bibličkim znanostima, iznaša ponajprije dosta opširno razna mnijenja ateističkih bogoslova, filozofa smjera evolucionističkog i materijalističkog, historičara, koji bi na svu silu htjeli, da istumače čitavo kršćanstvo, a posebice nauku sv. ap. Pavla, po uplivu poganske misteriolgije. Sveti ap. Pavao poznavao je prema njima veoma dobro parzizam i kult mitraizma, pa pomiješavši ove nauke i nadopunivši ih s babilonskom demonologijom, Filonovom logologijom, Heraklitovim judejo-grecizmom i stoicizmom sazdao je zgradu svog naučnog sistema.

Pisac u kratko pobija sva ova mišljenja. Od ogromne literature, što je citira Glubokovski u ovoj raspravi, neka bude spomenuto za proučavanje samo ovo: Joseph Blö-

tzer S. I., Das heidnische Mysterienwesen zur Zeit der Entstehung des Christentums u. „Stimmen aus Maria-Laach“ LXXI, 4. 1996. 388 ss i 500 ss; P. I. Linicki, Idealizam i realizam u žurnalu „Vjera i razum“ 1884. br. 17, 184. 189. 193; Trifon Džaperidze, Vlijanije hristianstva na položenie rabov v rimskom gosudarstvje (Stavrop. 1904.) 93 s.

A. Рождественский, О чести и правдивости по книгѣ Исуса сына Сирахова str. 500.—514. Poznati pisac tumači mjestu knjige Premudrosti, što se donose na pravednost u trgovini, kojom su se već u ono doba rasijani Židovi u velike bavili, pa tumači gl. 26 24—27 10. Zatim uzimlje u pretres još gl. 27 11—27, što govori „o vjerolomnom i istinom jeziku grješnika“.

П. Жуковичъ, Казацкiй разгром и Куруковскiй договоръ 1625. года str. 515.—532. Pisac opisuje borbe Kozaka s nevjernim kraljevstvom poljskim, koje je usluge Kozacke znalo uvijek nagragivati crnom nezahvalnošću. Osobitu pažnju posvećuje poljskim komisijama izaslanim megju Kozake.

П. Смирновъ, Центрѣ раскола въ первой четверти XVIII. вѣка (Centrumi raskola u prvoj četvrti 18. vijeka) str. 533.—573. Pisac govori o raskolu u ruskoj pravoslavnoj crkvi u Kerženecu, Sibiriji, Vjetki, Starodublju i sjevernim djelovima današnje Černigovske gubernije. Rasprava je lijep prilog za crkvenu rusku historiju.

М. Е. Посновъ, Первая христiанская община и коммунизмъ, str. 588.—602. Autor lijepim načinom raspravlja o prvoj

kršćanskoj općini u Jerusalemu i o komunizmu, koji bi htio dokazati, da se u starom kršćanstvu nauka komunistička imade da traži. Upotrebljava djelo: Hermann Köhler, *Socialistische Irrlehren von der Entstehung des Christentums und ihre Widerlegung*. Leipzig 1899.

I. A. Рилана, Изъ исторіи христіанства въ Персіи (1281.—1317.) Godine 1887. najien je u Urmiji na sirsom jeziku znameniti rukopis, što nam lijepo crta istoriju kršćanstva (nestorijanizma) koncem XIII. i početkom XIV. vijeka u Perziji. Rukopis je izdan 1888. god. po P. Bedjon: *Histoire de Mar Iab-Alaha, patriarche, et de Raban Sauma*, Paris.

Dr. Šimrak.

Theologische Quartalschrift.

Tübingen, 1911. br. 1. A. Eberharder: Die „Ekklesiastikuszitate“ bei Klemens von Alexandrien. — Prof. Belser: Zur Geschichte des Textes der Acta. Pisac polemizuje sa Sodenom (Die Schriften des Neuen Testaments) glede nekih mjesta (Lesarten) u djelina apost. u kodexu D ili δ5. Priznaje Sodenu, da ima pravo kad kaže, da ta mjesta kodexa D ili δ5 u djelima apost. potiču iz istoga vrele i da je to vrelo vrlo staro, jer ga već poznavaju Irenej, Tertulijan i Ciprijan. Ali zabacuje Sodenov nazor, po kojem bi Tatijan bio auktor tih mjesta, jer se stringentno može dokazati samo to, da su već opstojale u drugom stoljeću, a njihov postanak staviti u prvo stoljeće smije se doduše ispravnim smatrati, ali onda valja pomišljati na samog Luku kao njihovog autora, jer su po obliku i sadržaju lukanska. — A. Daniels: Anselmzitate bei dem

Oxfordener Franziskaner Roger von Marston. — B. Geyer: Radulfus Ardens u. das Speculum Universale. — I. Sägmüller: Das impedimentum impotentiae bei der Frau vor Alexander III. (Ein Beitrag zur Ehe Heinrich II. d. H. mit Kunigunde). Sägmüller dokazuje, da je više stoljeća pred Aleksandrom III. bila impotencija kod žene priznata kao ženidbena zapreka. Nadalje, da je brak između Heinricha i Kunigunde bio djelomično Josipov brak. Kunigunda je naime bila nemoćna, stoga ju je Heinrich mogao otpustiti i ponovno se oženiti, ali on toga nije učinio, nego ostao u zajednici s njom i nadalje i živio s njom kao brat i sestra, iz toga se je onda razvila legenda o Josipovom braku Heinricha. Zatim pobija tumačenja onih, koji na drugi način tumače postanak te legende. *E. L.*

Zeitschrift für katholische Theologie. Innsbruck, 1911. 1. Quartalheft.

E. Michael: Ueber die Glocken, namentlich deutsche, im Mittelalter. (O zvonovima, poimence njemačkim, u srednjem vijeku). Zvono je produkt kršć. umjetnog stvaranja. Ono se je moglo razviti iz rimskog praporca (Schelle). Ali kao zvono je kršć. porijetla. Drži se, da je zvono iznašao biskup Paulin od Nole oko god. 400. Najstarije svjedočanstvo za zvono, koje se je na konopcu vuklo, potječe od Grgura tourskoga († 594.).

U irsko-škotskim samostanima rabilo se zvono već u 5. stoljeću; isto se tako rabilo zvono u britskim samostanima, otkale su ih valjda tamošnji redovnici donijeli

u Njemačku. U najstarije su doba monasi zvonove kovali i lijevali — ali već u 8. i 9. stoljeću imade putujućih zvonoljevaca.

Zatim Michael govori o njem. zvonovima, njihovim natpisima i uresima i muzikalnim svojstvima. Na koncu navagja, što je poezija i legenda o zvonu ishitrla.

H. Wiesmann: Der zweite Teil des Buches der Weisheit. (Drugi dio knjige mudrosti). To je prijevod s opaskama iz ostavštine I. K. Zennera.

S. Bernhard: War Judas der Verräter bei der Einsetzung der hl. Eucharistie gegenwärtig? (Je li Juda bio prisutan kod ustanove presv. euharistije?) To je pitanje, o kojem se je mnogo raspravljalo. Među crkv. Ocima, skolasticima i velikim egzegetima 17. i 18. stolj. prevladava nazor, da je Juda bio prisutan; ali i protivno je mnijenje već počam od 2. stolj. izrečeno. Danas niječu svi protestanti, da je Juda bio prisutan, a i vrsni katol. egzegete kao Schegg, Langen, Corluy, Cornely, Knabenbauer, Belsler, Filion, Berning i t. d.

Piscima, koji drže, da Juda nije prisustvovao euh. žrtvi, može se dokazati, da su precijenili tradiciju i da su kod njih prevagnuli subjektivni psihološki momenti nad čisto egzegetskim dokazima.

Svjedočanstvo onih Otaca, koji poriču, da je Juda bio prisutan kod ustanove olt. sakramenta, počiva na tekstovima, koje je Tatijan dosta svojevolumno sastavio i na dokazima sv. Hilarija, koji su egzegetski nedostatni. Zastupnika ima taj nazor relativno malo, dočim je za protivni nazor većina crkv. otaca i teologa.

Zatim B. nastoji riješiti i egzegetske poteškoće i dolazi do zaključka, da za mnijenje, koje drži, da je Juda bio kod ustanove sv. Euharistije, traži onu vjerovatnost, koja opravdava praktičnu uporabu te sentencije u propovjedima i asketskoj literaturi.

A. Schmitt: Vasectomia, eine neue Operation u. ihre Erlaubtheit. (Vasectomia, jedna nova operacija i da li je dozvoljena).

Vasectomia sastoji: in der einfachen Unterbindung resp. Entfernung eines kleinen Stückes des die Keimzelle von den Geschlechtsdrüsen fortführenden Kanals um die Fortpflanzung dauernd zu verhindern. Ta se operacija za to zove vasectomia, jer sastoji u prerezanju „vas deferens“, a može se obaviti u 5 minuta, te nije pogibeljna niti bolna, a dotičnik ostaje „aptus ad copulam sed infoecundam“.

Sada nastaje za moralistu pitanje, je li takova operacija dozvoljena. Već od ožujka prošle godine obragjuju taj tema razni autori u časopisu „Ecclesiastical Review“ od kojih su jedni za, a drugi proti dopuštenosti te operacije. U španj. časopisu „Razón y Fe“ istražuje to pitanje poznati Ferreres i dolazi do zaključka, da ta operacija nije dozvoljena. I Schmitt navagja jake razloge protiv dopuštenosti vasectomije, te držim, da će se svi moraliste s njime složiti.

H. Bruders: Mt. 16 19; 18 18 und Io 20 22 i 23 in frühchristlicher Auslegung. Afrika bis 521. (Drugi članak).

E. L.

Theolog.-praktische Quartalschrift. Linz, 1911. I. svezak.

Nakon enciklike o sv. Karlu Bor. započeo je neki katolički njemački tjednik, da hvali reformaciju sa stečevine nove, koja je ljudskome rodu po njoj u dio pala, a ta je, da je skršila ukončeni autoritet i učinila mjesto dolično ljudskome mišljenju osobnom. To podaje povod sveuč. prof. Dru. G. Reinholdu u Beču, da govori u prvom članku: *Starre Autorität und mündige Persönlichkeit*, te dokazuje, kako u Crkvi autoritet nije oprečan osobnom ljudskom mišljenju, jer tek harmoničan ovaj vez čini čovjeka potpunim čovjekom, a to baš biva u Crkvi Kristovoj po istini, što ju je Krist Crkvi ostavio.

Dr. Prümmer O. Pr. sveuč. profesor u Freiburgu u Švicarskoj govori u drugom članku o novome dekretu sv. Oca o odstranjenju župnika. Sjeća, kakova je bila praksa u Crkvi nakon sabora tridentskoga, koji biskupima određuje, da *perpetuum peculiaremque parochum assignet*, a tada govori napose o svakome od osam kapitula novog dekreta o administrativnome odstranjenju župnika, te veli s *Augsb. Postzeitung*, da je taj dekret velika blagodati za kler cijeloga svijeta.

Dr. Hartmann Strohsacker O. S. B. u Rimu (*St. Anselmo*) govori u svome članku: O potrebi svetog sakramenta potvrde, koji se članak nastavlja te ću o njem reći, kad se svršši.

Prof. Dr. Johann Gföllner, Linz, raspravlja u članku *Latentes Leben und seelsorgliche Praxis* o najnovijim naprednim sredstvima kako utječu na spekulativnu, a još

većma na praktičnu teologiju osobito s obzirom na dijeljenje svetih sakramenata. Praktična je gdje-koja stvarca u tom članku, ali drugom zgodom o njima, dok se u članku najvećma raspravlja tema, koju je naš „Katolički List“ već donio iz ruku preč. gosp. Dra. Langa o prividnoj smrti i dijeljenju svetih sakramenata.

P. Johann Roth S. J. profesor crkvenog prava u Krakovu nastavlja u nezavršenom još članku o pitanju o uzajamnome pravnom snošaju Latina i Rutena, te u ovome broju pretresa zanimivo pitanje: pod kojim je uvjetima dopušteno Rutenima primati svete sakramente po obredu latinskom? — Polazeći s onoga stanovišta, da svaki obred od Crkve priznat je zakonom onima, za koje je izdan, te je nužno, da ostane netaknut i prema mogućnosti ušćuvan. Od tog načela sveta Crkva kadra je da odstupa, pa ona čini tako u onim stranama, gdje je mješavina takvih obreda velika, a u koliko je to sveta Crkva dozvolila orijentalcima, a napose onim rutenskoga obreda u dijeljenju i primanju svetih sakramenata; izuzev ženidbu i sveti red, redimice učeni autor niže idući od jednoga svetog sakramenta do drugoga. Tema zanimiv i potanko izdjelan, a dva su mu kardinalna načela uvod: svećenik, koji dijeli vjericima drugoga obreda koji sveti sakramenat, valja da se drži svoga obreda; valjanim, a još manje nevaljalim primanjem, ma kojega svetog sakramenta, primaoc ostaje i nakon primanja svetog sakramenta vezan na svoj obred.

Josip Emmerich govori u

zasebnom članku o važnosti crkvenih otaca za propovijed i to prema čitanjima brevijara. Navodi pisac literaturu o toj temi, što mu je dosada poznata. Koja je svrha njegovom članku? Praktično pokazati, da su crkveni Oci za propovjednika od veoma velike važnosti. — Da propovijed djeluje na slušatelje treba da je prožeta duhom vjere i duhom ljubavi. Duh vjere u svetih Otaca je živ, jer njihova je vjera tek duh onoga vremena, u kom bje djetinja vjera, živa i djelotvorna; duh pak ljubavi prosijeva u životu njihovu, koji nam je uzor velike ljubavi spram Boga i bližnjega. Taj jezik vjere i ljubavi nalazimo u homilijama svetih Otaca u obilnoj mjeri; a uz to pohvale krijepesti, a kudnju opačina. — Što se tiče vanjske retoričke forme, uzor su nam sveti Oci i u tome; oni imadu u svojim propovijedima vazda praktičnu svrhu na pameti, a tu svrhu oni lako postizavahu, jer u zornom prikazivanju i u retoričkom kićenom slogu oni podaju dostojno svetu istinu vjere; u njihovim govorima nailazimo na prispodobu. — Govor je svetih Otaca jasan, miran i jednostavan, ali u čuvstvima se podiže do velike snage i ljepote. — Kako da ne poda duh vjere i ljubavi, kojim su bili prožeti, oduševljenje i toplo čuvstvo sreću njihovu, a krijepest njihova unkciju riječi njihovoj, te jasno iz ovo nešto misli uvidamo, da je učenje svetih Otaca propovjedniku od veoma velike važnosti. — A kako valja da se njima okoristimo? Čitanjem i proučavanjem djela svetih Otaca. Zlatno zrnice često je veoma maleno, ono se krije u zemlji, ali je ipak zlatno zrnice, a tako i

čitanje i proučavanje svetih Otaca. Što je učinilo velikim jednoga Bossueta i Bourdaloua? Proučavajmo im djela, a u njima nailazimo, kako korak za korakom hodaju stopama svetih Otaca; poput crvene niti u njihovim velikim govorima izbijaju sveti Oci, te mnogi odlomak njihove vještine retoričke nije drugo, no obradba otačke ideje. — Zaključak prema tome: „vratimo se k uzorima, crpimo iz najstarijih, prvih vrela Crkve Božje“.

Dr. Karl Fruhstorfer iz Linca razmatra o modernome pacifizmu u svom članku: *Treibende Kräfte und Charakter der Friedensbewegung*, koji je neprijatelj ratu, a sa stanovišta krivoga shvaćanja: rat je svako zlo, što je oprečno nauku Crkve; nižu se misli modernih pacifizmičara, a oprečne nauku i duhu Crkve. Crkva je Kristova arha mira, ona ga svijetu naviješta po Kristu, dok moderni pacificizam treba da se stavi na načelo kršćansko, ako želi, da je valjan, opravdan: *iustitia Christiana fundamentum pacis*.

Josip Pfenberger u Lincu u svome članku: „*Freimaue rei*“ iscrpio je misli glavne iz djela Dra. Hugona Walthera o istoj temi.

Što je? Slobodno je zidarstvo crkva, protucrkva oprečna Crkvi katoličkoj, crkva krivovjerja, slobodnoga mišljenja, koja ne pozna zapreka narodnosti, vjere, mišljenja, zvanja.

U trojakome sistemu nalazimo slobodnim zidarstvom poplavljeni svijet. — Anglo-germanski sistem za zemlje protestantske. Taj sistem je zapravo pripomoćni zavod protestantima, židovima i slobod-

nim zidarima, jer njima je načelo ne uništavati niti kod protestanata niti kod židova slobodu na opća prava. To je savez zajedničke mržnje, a naperen protiv opće dobrobiti. Sistem za katoličke zemlje ravna orient francuski, a glavni im je cilj razaranje političkoga, vjerskoga i društvenog rada. Katoličkim je zemljama slobodno zidarstvo savez borbe protiv Crkve katoličke, koja je nužni neprijatelj slobodnog zidarstva. — U katoličkim zemljama cijeni se oltar, prijesto i vojska, a za to je svrha loži po malo slabiti, navaljivati i uništavati, ovo troje: na redu je rastava države od Crkve, zaplijena dobara crkvenih, beskonfesionalnost škola i obitelji. Posebnu nadu ulaže slobodno zidarstvo u modernizam. U Belgiji je zasebni sistem, vez naime obaju sistema prije spomenutih, budući je ondje vladavina katolička, te je slobodnom zidarstvu nužna dvojaka opreznost i mar.

Početak njihova života i rada u svakoj zemlji čini plemstvo, a onda ulaze u niže slojeve i znadu izrabiti socijalnu, liberalnu, radikalnu i političku rpu za svoju svrhu; Židovi podupiru svagdje novcem.

Način organizovanja je najstroži i ropski posluh; gradacija opstoji u samome društvu, žrtve se traže pod prisegom moralne i materijalne; pristup imadu samo oni, koji su s Crkvom barem u srcu prekinuli sveze, a puni mržnje spram Rima. Formula zakletve prema ritualu njihovom glasi: „ako li prisegu prekršim, neka mi se srce iz grudiju izreže, tijelo sažeže, pepeo vjetar raznese, da mi nema već spomena medju braćom“.

Esperanto framasona jezik iz svjetski framazonske lože. 130 listova i raznih periodičnih izdanja pod najstrožim mjerama opreznosti u službi je lože šireći njihove ideje.

U vojsci je slobodno zidarstvo našlo pristup, a napose obzirom na austrijsku vojsku zna se, da je grof Schönaich dozvolio carskim vojnicima pristupati u društvo esperanta, te im tim omogućio prikloniti se težnjama slobodnih zidara.

Tako je slobodno zidarstvo kao jaka, snažna, pogibeljna vojska, a plodovi su ravni ovakoj organizaciji.

U Engleskoj je krivo slobodno zidarstvo da je zakonito kraljevstvo, kuća Stuart srušena, te je sadašnja loža na vladi, a zadaća joj je škoditi Njemačkoj i Austriji. — U Francuskoj se diči loža, da je ona prouzročila i vodila revoluciju. Današnju otimačinu crkvenih dobara u Francuskoj loža je proizvela. — U Italiji od g. 1821. nastaju revolucionarni pojavi, a diči se njima loža, da su njeno djelo. — Osvojenje Rima, propast papinske države 1870. njihovo je djelo, a zadaća sadašnjosti njihove i rada u Italiji stoji u tom, da onemoguće pouku u nauku vjere kao i slobodu savjesti; ljubav je jedini sakrament u ženidbi; „rastavu želimo ženidbe, dokinuti sve papinske garancije, a taj ćemo program posvema izvesti“. — Sadašnji gradonačelnik Nathan zbilja je kao vrhovni meštar slobodnih zidara dokinuo je 1908. vjeronauk u svim zavodima počinjenim gradu, a lane na 20. septembra udario na garancije papinske. Španjolska sa zločinci u Barceloni i

affairom Ferrerovom znana je sada-njoj Evropi, a znano je javno, da je sve inscenirala loža, budući je Ferrer bio član lože, a ista svrha je i Portugalu dosuđena. — Mladoturski pokret, svrgnuće Abdul Hamida je posao lože, a u svrhu, da se, kad ojača mladoturski pokret, započne bez odvlačenja progon katoličkih misija. U Njemačkoj je znano, da slobodno zidarstvo stoji pod protektoratom carskoga dvora. Za Austro-Ugarsku izjavljuje bečki brat 1908., da je princip lože tako jak i snažan kao možda nigdje na svijetu. — Ugarska loža slavi cijele orgije, ona je prouzročila civilnu ženidbu, ona sprema kulturni boj proriv klerikalizma, otimačinu crkv. dobara, slobodnu bezvjersku školu. Predstavnici njezini najviši članovi su lože; godine 1909. brat Moritz Gellezi prigodom 40-godišnjeg svog književnog rada stekao red željezne krune III. razreda. U Austriji je naoko zabranjena, ali ipak u Beču imaju 4 lože, a drugdje još 15, a ponajvećma pod plaštem humaniteta. Tako bečka najstarija loža ima dva 'azila za djecu u Kahlenbergerdorfu i Saubersdorfu i u njemu 77 djece, koja se uzgajaju bez obzira na vjeru, imetak je bio u 1909. 261.330 K i 21 heller. Slobodno zidarski zavodi u Beču su: zavod čovječnosti, dom za siromašne obitelji, zavod za unapređivanje obrta, jubilarna zaklada Franje Josipa I. za pučke stanove, zavod za prehranu školske siromašne djece.

Prema tome Waltherova knjiga podaje nam zanimiv i bogati sadržaj, a zato je pravo, da je barem ovako upoznamo, budući iz nje učimo mi katolici mnogome.

Dr. Georg Schmid dekan govori o najnovijem dekretu, što ga donose Acta Apostolicae sedis u zadnjem svom broju naime de visitatione liminum i o izvještaju, što ga moraju tom zgodom donijeti biskupi rimskoj konsistorijalnoj kongregaciji. Ovaj je dekret djelo kongregacije za preustroj kanonskoga prava, te će u većem ili manjem opsegu biti dio istoga. U prvome dijelu govori se o visitaciji biskupa uopće, a u drugom o njihovom izvještaju napose, no držim, da je čitateljima „Kat. Lista“ znan sam dekret.

Mimo ovoga bogatog sadržaja u novom godištu donosi Quartalschrift još i ocjenu zaostalih mu djela u zasebnom članku, a onda obilje pastoralnih pitanja i kazusa; izbraja u rubrici „Literatura“ najnovija bogoslovna djela, na broju 40, nova izdanja starijih djela.

P. Hilgers S. J. govori u zasebnom članku o najnovijim uvjetima i odlukama obzirom na oprost; Dr. Bruno Albers O. S. B. govori o odlukama rimskih kongregacija, a Dr. Bonifaz Sentscher O. S. B. o najnovijim savremenim događajima u Crkvi katoličkoj.

Profesor Peter Kitlitzko izvješćuje utješne stvari o savremenom radu katoličkih misijonara diljem svijeta.

Završuje se I. broj ljetosnjeg toga časopisa dodatkom i pogledom u poznatu nam affairom: „Franjevci i svjetovni kler u Bosni“, te je izvještaj iscrpljen i pruža i široj publici u to pitanje

jasan pogled, a završuje sa željom: dao Bog, da u Bosni naskoro nastanu dani mira.

2. svezak.

U prvome članku govori sveuč. profesor u Beču Dr. G. Reinhold o vjerskome čuvstvu. Povod mu podaje najnovija encyclica *Pascendi*, u kojoj se govori o modernističnom shvaćanju vjere i kršćanstva. U nauci modernistâ naziranje o vjeri i kršćanstvu je očito protestantsko. Protestantizam od svog začetnika svađa vjeru na subjektivnu sigurnost spasenja pojedinca na temelju pouzdanja, vjera im je osnovana na nutarnjem iskustvu i čuvstvu; Kant je kušao ovu nauku dokazima utvrditi. Kako uče protestanti, onako uče i moderniste, te se i nauka modernistâ lako svede na nauku slobodoumnih protestantskih bogoslova. — Čuvstvo igra veliku ulogu i u vjeri, nema sumnje, ali je drugo pitanje, da li je čuvstvo prvo u vjeri i jedini faktor same vjere. — Vjera nije ugodno snatrenje uzvišenog i slatkog fantaziranja i čuvstava, već je razumna služba Bogu, kojom čovjek sebe cijela podvrgava Bogu kao zadnjemu cilju i najvećem dobru, a zato čuvstvo nema ni prvu ni glavnu ulogu u vjeri. Čuvstva su promijenljiva, ovisna o tjelesnoj dispoziciji, te su više pasivne naravi, te nijesu kadra uopće voditi razumna čovjeka, a najmanje pak u stvarima vjerskim. Plemenita čuvstva imadu u vjeri toliku vrijednost, koliko ih vodi razum prosvijetljen svetom vjerom, a upravo je razum prosvijetljen svetom vjerom Crkva vazda smatrala vodičem jedinim i pravim u životu duševnom.

Iv. Metzler iz Kopenhagena govori o kolegiju nordiškome, buduć se nedavno navršio 200-godišnji spomen-dan otvorenja ovog veleznamenitog instituta za skandinavske Norvežane; iz ovog kolegija isusovačkog primali su vjerovjesnike dugo vremena te po njima im i ušćuvana vjera katolička. Pripovijeda, kako su se uzgajali svećenici prije osnutka toga zavoda za skandinavski poluotok; kako je došlo do osnutka zavoda u Linzu god. 1690.; kakav je život živio sam zavod kroz 200 godina, te ukinut bio po Josipu II. g. 1787.

Dr. V. Hartl piše nadopunjak kritici svojoj, koju je lani izrekao na knjigu posv. biskupa Dra. F. Eggera o objektivnoj istinitosti pojedinih biblijskih pripovijesti; ograničuje se na kontroverzije, koje su nastale između pisca i kritičara.

Prof. Dr. H. Strohsacker O. S. B. u Rimu, (kol. sv. Anselma) završuje svoj članak O potrebi sakramenta pokore. Nauka je Crkve, da je sv. sakrament pokore nuždan za postignuće milosti ne samo necessitate praecepti već i medii, nego ima teškoća u nauku vjere, a ta nastaje naukom o savršenom pokajanju, koje opravdava grješnika bez i prije sama sakramenta. Čini se na prvi mah da grješniku, koji se je opravdao savršenim pokajanjem, nije nuždan sam sveti sakrament kao nužno sredstvo spasenja, barem ne necessitate medii, već tek necessitate praecepti; pače još više: budući je svakom odraslome moguće milošću Božjom probuditi savršeno pokajanje, to se čini, da uopće nema ni govora o potrebi svetog sakra-

menta kano sredstva posvećenja, budući mu se lako svatko izmakne savršenim pokajanjem. To je tema dugom članku.

Ima bogoslova, koji uče, da je sakrament pokore nuždan necessitate medii, ali uče necessitatem disiunctivam t. j. primanje samog sakramenta nije nužno po samoj ustanovi; dok dakle ne pridode pozitivna zapovijed; na volju je grješniku da se opravda ili primanjem samog sakramenta ili per votum koji je uključen u savršenom pokajanju.

Tako neki, a pitanje je, da li je nazor taj istinit. Pisac odgovara, da nije, te navodi mnoge dokaze protiv te nauke; teološki je posvema utvrđena istina, da je sakrament pokore nuždan po samoj ustanovi t. j. bez obzira na pozitivnu zapovijed, te je sakrament determinate nuždan za spasenje; necessitas sacramenti nije disiunctiva, već je primanje sv. sakramenta podignuto ad necessitatem medii; u savršenom pokajanju uključeni votum suscipiendi sacramentum nije koordiniran samom sv. sakramentu, već tek u drugoj liniji stoji kano naknada zbiljskom primanju.

Praktična je nauka iz članka ta, da u poučavanju o savršenom pokajanju ne govorimo o njemu kano o sredstvu posvećenja naprosto i jednake vrijednosti sa sv. sakramentom, da se ne dogodi kako uče protestanti, a i rade veleći: za grijehe svoje ne trebam svećenika; to obavim sam s Gospodom Bogom.

Prof. Dr. Iv. Gföllner iz Linza raspravlja o prepirci tomističko-skolastičkoj s obzirom na materiju sv. sa-

kramenta pokore i odrješjenja u besvjesnom stanju.

Dr. K. Fruhstorfer u Linzu kritizira u zasebnom članku knjigu H. Geriksa: Znanstveni morali metoda obučavanja, što je izašla u Paderbornu 1910.

P. Handmann S. J. u Linzu dokazao je već u god. 1909. kako je nemoguće, da duševni život u čovjeka potiče razvojem od životinje te prema tome čovjek ni ne može poteći od životinje; preostaje mu ipak još pitanje o postanku tijela čovječjega. Moderni istraživači polažu najveću silu dokazu svojem na sličnost vanjsku između životinje i čovjeka, a zato učeni pisac u svom dugom članku promatra sa stanovišta teološkog, da li su moderni istraživači uopće zvani, da sami auctoritative riješe to pitanje, a onda pretresa glavne dokaze, što ih navode, da dokažu, kako čovjek direktno potiče od životinje; članak će se završiti u slijedećoj svesci.

P. I. Roth, S. I. profesor crkv. prava u Krakovu nastavlja članak: o pitanju o uzajamnom pravnom odnošaju Latina i Rutena. Govori o svetkovinama, što ih imaju Ruteni u crkv. godini, koja počinje 1. septembra; govori o tome, kako se vrši kod njih crkvena zapovijed o postu — u glavnom prema strogom istočnom običaju, koji je ipak donekle ublažen s obzirom na prilike vremena i mjesta; konačno raspravlja o odredbama, kojima su Ruteni podvrgnuti s obzirom na zaruke i ženidbu. Kod Rutena prije proglašenja dekreta *Ne temere* vrijedile su odredbe sabora tridentskoga o načinu sklapanja ženidbe, a dekretom najnovijim, kako nam je

znano, nastala je ne mala promjena.

Osim ovog sadržaja riješeno je nekoliko praktičnih kasusa, a ocijenjeno 29 novih djela, i 12 novih izdanja starih djela.

I u ovom broju P. J. Hilgers S. J. u Rimu iznosi najnovije odluke u stvarima oprosta; dr. Br. Albers iznosi odredbe rimskih kongregacija; profesor P. Kitlitzko govori o katoličkim misijama, a P. dr. B. Sentzer O. S. B. pruža nam pregled najnovijih događaja u Crkvi katoličkoj.

Nova se sveska završuje znamenitom viješću za sam list, da je naime dosadašnji odgovorni urednik dr. M. Hiptmair radi slaba zdravlja nakon 18. godišnjeg urednikovanja ostavio list dr. M. Fuchs u sa istom svrhom i istim suradnicima.

dr. M. Beluhan.

La civiltà cattolica. God. 62.—1911. — Vol. 1. sv. 1455. do 1460. od 4. veljače 1911. — 15. travnja 1911.— Od radnja u pregjašnjoj sveski ove smotre napomenutih nastavljaju se: Il giuramento contro gli errori del modernismo (o prisegi protiv bludnja modernističkih) u sv. 1456. i 1458.; La cronologia nella storia evangelica (o hronologiji u evangelskoj povijesti) od Lina Murilla D. I. profesora u zavodu za biblijske nauke, u sv. 1456.; La rivelazione divina secondo i teosofi (razmatranja o nauci teosofa) u sv. 1456. i 1459.; L' internazionalismo rivoluzionario della massoneria (o prevratničkom internacijonalizmu slobodne zidarije) u sv. 1456. i 1458.; Organizzazione professio-

nale (o stališkoj organizaciji) u sv. 1457.; Gli autorie il tempo della composizione dei salmi (tko je sastavio i kada su sastavljeni psalmi) u sv. 1457. i 1459., u kojem članku prof. Mechineau tumači posljednju rješidbu biblijske komisije. Studija o Lavu Tolstoju Leone N. Tolstoj nastavlja se takogjer u sv. 1457. i 1460. — Od novijih radnja spominjemo ~~ovē: Le buone letture~~ (o dobrom štivu) u sv. 1467.; Una gita a Montecassino (izlet u Montekasino) u sv. 1458. i 1460.; Un ristoratore della filosofia scolastica u sv. 1459. a to je članak o Josipu Kleutgenu D. J. prigodom stogodišnjice rođenja (rodio se 9. travnja 1811.), a vrijedan je doista spomena. Njegova djela: Die Philosophie der Vorzeit, Münster 1860. i Die Theologie der Vorzeit, Münster 1853. pribavila su mu neumrlu slavu, a katoličkoj nauci neprocjenjenu korist. — La crisi morale della famiglia moderna (o krizi u modernoj obitelji) u sv. 1460. lijep je prilog k rješenju socijalne probleme. La scuola in Francia (školsko pitanje u Francuskoj) u sv. 1460. prikazuje sudbonosnu borbu katolika francuskih, da očuvaju kršćanski odgoj svoga naraštaja protiv laicizovanja škole od strane bezvjerske vlade. — Pod naslovom Rivista della stampa ocjenjuju se ponajvažnije književne publikacije kao n. pr. djelo dr. Charlesa Vidala „Religion et Médecine“. Blond et Cie Paris, 1910.; od Karla Diehla „Manuel d'art byzantin“ Paris, Alphonse Picard, 1910.; od R. F. Bruscelli „Il celibato ecclesiastico“ Roma, Desclée, 1911.; od P. Hartmana Grisara „Luther“ u

tri sveske, od kojih je prva „Luthers Werden“ ugledala svjetlo kod Herdera, 1911.; od Jos. Donata D. J., prof. na insbruškom sveučilištu „Summa philosophiae christianae“ u 5 sv., od kojih su izdane I. Logica in 8° VIII. + 143, III. Ontologia VIII. + 183, V. Psychologia VIII. + 288, a II. IV. i VI. izaći će naknadno još ove godine 1911. kod Raucha u Innsbrucku. Znamenito je djelo od Nikole Franco „La difesa del Cristianesimo per l'unione delle Chiese“ Roma, 1910., u kojem nastoji pokazati, da tko radi oko sjedinjenja crkvi, radi u obranu kršćanstva. — Pod rubrikom Bibliografia navode se djela vrijedna spomena i preporuke. — Cronaca contemporanea donosi razne bilješke u savezu sa životom Crkve i katolika.

dr. Pazman.

La Scuola Cattolica. Milano. 1911. od siječnja do ožujka.

A. Cellini: Il disegno messianico di Gesù in ordine agli Ebrei, ai Samaritani e ai Gentili. (Nastavlja se). — G. Calderoni: Cause dell'odierno successo del relativismo kantiano. (Uzroci današnjem uspjehu Kantovog relativizma.) — A. Pozzoli: L'obolo di S. Pietro. Početak obola sv. Petra imamo tražiti u Engleskoj god. 725. za Ine kralja od Wessexâ, a zakonsku formu mu je prvi dao kralj Etelvulf. God. 1558. je kraljica Elizabeta definitivno dokinula taj obol. Primjer Engleske slijedile su i ostale države, tako da je u IX. stoljeću uveden obol sv. Petra u Švedskoj, Norveškoj, Poljskoj, Českoj i Danskoj. U Francuskoj god. 1081. drži se običaj davati

obol sv. Petra starim običajem (more antiquo). Isto se tako taj običaj raširio po drugim zemljama. Franceska revolucija, koja je mnogo toga uklonila, dokinula je i obol sv. Petra, dok nisu opet katol. Belgijanci god. 1859. taj starodrevni običaj opet uveli, te je sada raširen po čitavom svijetu.

B. di Dario: L'agape nella Chiesa primitiva (agape u prvim vijekovima). Pisac polemizirajuć s Batiffolom (Études d'histoire et de théologie positive — première série: L'agape) dokazuje na temelju najstarijih spisa, da su se u najstarije vrijeme Crkve u istinu sastajali kršćani na gozbu (agape) i da su ti sastanci bili isprvine združeni s euharističkom liturgijom, a u kasnije doba od nje odijeljeni.

C. Villa: Leone Tolstoj. — E. Campana: L'Angelus (vidi bogoslovska kronika). — A. Galarani, advokat: Della personalità giuridica internazionale della Santa Sede (o internacionalnoj juridičkoj osobnosti sv. Stolice). Dok izagje cijela rasprava referirat ćemo o njoj.

R. Maiocchi: Gli studi del P. Fedele Savio S. I. intorno a Papa Liberio (Istraživanja Savijeva o papi Liberiju). Maiocchi u tom članku referira o djelima Savija, profesora crkv. povjesti na Grgurovom sveučilištu u Rimu, s obzirom na pitanje pape Liberija. Savio na temelju svojih istraživanja drži papu Liberija nekrivim od svake slabosti i popustljivosti u stvarima vjere.

E. L.

Revue du Clergé Français.

Paris, 1911. od 1. veljače do 1. ožujka. Nastavlja se na široko zasnovana rasprava „o historiji religijâ“. Cordier razlaže „Konfucijanizam i shimtoizam“, Habert „religiju Grka“, Baudrillart „religiju Rimljana“, Bros i Habert „religiju Kelta, Germanai Slavena“. Religija Slavena je dosta kratko obragjena i bez poznavanja Slavske literature. Carra de Vaux govori opširno „o islamizmu“.

H Lesêtre: La foi s'en va (gubim vjeru). Mnogi kršćanin govori: gubim vjeru. Što je tomu razlog? Neznanje svojevoljno ili nesvojevoljno, oholost duha, ćudoredna pokvarenost, vjerski indiferentizam, a imade i drugih razloga. Sredstva su proti tomu: ponajprije molitva, zatim temeljita izobrazna u vjerskim stvarima, te poniznost i čistoća života i praktičan karitativan rad i otpornost proti zla upliva.

G. Planque: Autour du Congrès eucharistique de Montréal. Opisuje euharistički kongres u Montrealu i pokazuje kako se katol. Crkva lijepo razvija u Kanadi, koja ima 8 nadbiskupija, 21 biskupiju, 6 vikarijata, 1 apostolsku prefekturu i do 4000 svećenika s 2600 crkvi.

Osim rasprava bogat je taj časopis s kronikama, u kojima stručnjaci opširno referiraju o najnovijoj literaturi pojedinih struka (n. pr. Bricont: kronika apologetska, Martin: kronika umjetnička (o Rafaelu), Rivière: kronika teološkog gibanja, Venard: kronika biblijska, Vacandard: kronika crkv. povijesti, Lenoble: kronika filozofska, Désers: kronika pastoralna).

Od praktične su vrijednosti: Consultations et renseignements, gdje se riješavaju razna praktična pitanja.

E. L.

Bogoslovska bibliografija.

Adrian J., Psychologie des christlichen Glaubens nach der Darstellung der hl. Schrift. Erfurt. Geyer, 1910. str. 110, cijena K 1.50.

Allgeier A., Ueber Doppelberichte in der Genesis. Eine kritische Untersuchung u. eine prinzipielle Prüfung. Freiburg u. Wien. Herder, 1911. str. 16 + 144, cijena K 3.60.

Abramowski E., L'analyse phisiologique de la perfection. Paris, Bloud, 1911, cijena Fr. 1.50.

Abt E., Une conversion de protestants par la sainte Eucharistie. Autobiographies. Paris, Beauchesne, 1910, str. 106, cijena Fr. 1.

Baltasar K., Geschichte des Armutstreites im Franziskanerorden bis zum Konzil von Vienne. Münster. Aschendorff, 1911. str. 11 + 284, cijena M 7.50.

Barnier C., La vraie religion. Somme apologétique. Paris, Lethielleux, 4. sv. 1911. svaki svezak Fr. 1.—.